

Wymagania na poszczególne oceny szkolne

Klasa 8

Ocena postępów ucznia jest wynikiem oceny stopnia opanowania jego umiejętności podstawowych i ponadpodstawowych. W poniższej tabeli umiejętności te przypisane poszczególnym działom zostały odniesione do poszczególnych ocen szkolnych zgodnie z założeniami:

- **ocena dopuszczająca** uczeń nabył większość umiejętności sprzyjających osiągnięciu wymagań podstawowych i potrafi je wykorzystać w sytuacjach typowych,
- **ocena dostateczna** uczeń nabył wszystkie umiejętności sprzyjające osiągnięciu wymagań podstawowych i potrafi je wykorzystać w sytuacjach typowych,
- **ocena dobra** uczeń nabył wszystkie umiejętności sprzyjające osiągnięciu wymagań podstawowych, niektóre umiejętności sprzyjające osiągnięciu wymagań ponadpodstawowych i potrafi je wykorzystać w sytuacjach typowych,
- **ocena bardzo dobra** uczeń nabył wszystkie umiejętności sprzyjające osiągnięciu wymagań podstawowych i potrafi je wykorzystać w sytuacjach nietypowych oraz nabył niektóre umiejętności sprzyjające osiągnięciu wymagań ponadpodstawowych i potrafi je wykorzystać w sytuacjach typowych,
- **ocena celująca** uczeń nabył wszystkie umiejętności sprzyjające osiągnięciu wymagań podstawowych i ponadpodstawowych i potrafi je wykorzystać w sytuacjach nietypowych.

Temat	Wymagania podstawowe		Wymagania ponadpodstawowe		
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	2	3	4	5	6
DZIAŁ 1. PIERWIĄSTKI					
1.1. Pierwiastek kwadratowy	<ul style="list-style-type: none"> • oblicza pierwiastek drugiego stopnia z kwadratu liczby nieujemnej • podnosi do potęgi drugiej pierwiastek drugiego stopnia 	<ul style="list-style-type: none"> • szacuje wartości pierwiastków kwadratowych • podaje liczby wymierne większe lub mniejsze od danego pierwiastka kwadratowego • oblicza wartości pierwiastków drugiego stopnia, jeśli są liczbami wymiernymi 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje wartość wyrażenia zawierającego pierwiastki kwadratowe z daną liczbą wymierną • szacuje wartości wyrażeń zawierających pierwiastki drugiego stopnia • podaje liczby wymierne większe lub mniejsze od wartości wyrażenia zawierającego pierwiastki kwadratowe • podnosi do potęgi drugiej pierwiastek drugiego stopnia 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadania tekstowe dotyczące pierwiastków kwadratowych 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności

Temat	Wymagania podstawowe		Wymagania ponadpodstawowe		
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	2	3	4	5	6
1.2. Pierwiastek sześcienny	<ul style="list-style-type: none"> • oblicza pierwiastek trzeciego stopnia z sześcianu dowolnej liczby • podnosi do potęgi trzeciej pierwiastek trzeciego stopnia 	<ul style="list-style-type: none"> • szacuje wartości pierwiastków sześciennych • podaje liczby wymierne większe lub mniejsze od danego pierwiastka sześciennego • oblicza wartości pierwiastków trzeciego stopnia, jeśli są liczbami wymiernymi 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje wartość wyrażenia zawierającego pierwiastki sześcienne z daną liczbą wymierną • szacuje wartości wyrażeń zawierających pierwiastki trzeciego stopnia • podaje liczby wymierne większe lub mniejsze od wartości wyrażenia zawierającego pierwiastki sześcienne • podnosi do potęgi trzeciej pierwiastek trzeciego stopnia 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadania tekstowe dotyczące pierwiastków sześciennych 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności
1.3. Pierwiastek z iloczynu i ilorazu	<ul style="list-style-type: none"> • dodaje i odejmuje wyrażenia zawierające takie same pierwiastki 	<ul style="list-style-type: none"> • mnoży i dzieli pierwiastki drugiego i trzeciego stopnia • wyciąga czynnik przed pierwiastek • włącza czynnik pod pierwiastek 	<ul style="list-style-type: none"> • doprowadza do najprostszej postaci wyrażenia zawierające pierwiastki drugiego i trzeciego stopnia i oblicza ich wartość 	<ul style="list-style-type: none"> • doprowadza do najprostszej postaci wyrażenia zawierające pierwiastki drugiego i trzeciego stopnia i oblicza ich wartość w trudniejszych przypadkach 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności
1.4. Działania na pierwiastkach		<ul style="list-style-type: none"> • usuwa niewymierność z mianownika ułamka w prostych przypadkach • porównuje pierwiastki 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje własności potęg i pierwiastków do upraszczania wyrażeń • usuwa niewymierność z mianownika ułamka • porównuje wyrażenia zawierające pierwiastki 	<ul style="list-style-type: none"> • upraszcza wyrażenia, w których występują pierwiastki w trudniejszych przypadkach 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności

Temat	Wymagania podstawowe		Wymagania ponadpodstawowe		
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	2	3	4	5	6
DZIAŁ 2. TWIERDZENIE PITAGORASA					
2.1. Twierdzenie Pitagorasa	<ul style="list-style-type: none"> nazywa boki trójkąta prostokątnego poprawnie zapisuje tezę twierdzenia Pitagorasa w konkretnych sytuacjach oblicza długość jednego z boków trójkąta prostokątnego, gdy dane są długości pozostałych boków trójkąta 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza długość odcinka umieszczonego na kratce jednostkowej 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza długość wysokości trójkąta równoramiennego z zastosowaniem twierdzenia Pitagorasa 		<ul style="list-style-type: none"> dowodzi twierdzenie Pitagorasa rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności
2.2. Przekątna kwadratu. Trójkąty o kątach 45°, 45°, 90°	<ul style="list-style-type: none"> zna wzór na długość przekątnej kwadratu 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza długość przekątnej kwadratu, gdy dana jest długość jego boku zapisuje zależności między długościami boków w trójkącie o kątach 45°, 45°, 90° 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza długość boku kwadratu, gdy dana jest długość jego przekątnej stosuje zależności między długościami boków w trójkącie o kątach 45°, 45°, 90° 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania tekstowe dotyczące trójkątów o kątach 45°, 45°, 90° wyprowadza wzór na przekątną w kwadracie 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności
2.3. Wysokość trójkąta równobocznego. Trójkąty o kątach 30°, 60°, 90°	<ul style="list-style-type: none"> zna wzór na długość wysokości w trójkącie równobocznym zna wzór na pole trójkąta równobocznego 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza długość wysokości trójkąta równobocznego, gdy dana jest długość jego boku oblicza pole trójkąta równobocznego, gdy dana jest długość jego boku zapisuje zależności między długościami boków w trójkącie o kątach 30°, 60°, 90° 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza długość boku trójkąta równobocznego, gdy dana jest długość jego wysokości oblicza długość boku trójkąta równobocznego, gdy dane jest pole tego trójkąta stosuje zależności między długościami boków w trójkącie o kątach 30°, 60°, 90° 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania tekstowe dotyczące trójkątów o kątach 30°, 60°, 90° wyprowadza wzory na wysokość trójkąta równobocznego, pole trójkąta równobocznego 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności

Temat	Wymagania podstawowe		Wymagania ponadpodstawowe		
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	2	3	4	5	6
2.4. Zastosowania twierdzenia Pitagorasa	<ul style="list-style-type: none"> oblicza długość odcinka, którego końce są punktami kratowymi 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania tekstowe dotyczące zastosowań twierdzenia Pitagorasa 		<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem twierdzenia Pitagorasa w sytuacjach praktycznych 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności
DZIAŁ 3. GRANIASTOSŁUPY					
3.1. Własności graniastoslupów	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia: graniastoslup, graniastoslup prosty, graniastoslup prawidłowy rozpoznaje graniastoslupy nazywa graniastoslupy rozpoznaje siatki graniastoslupów rysuje graniastoslupy wyznacza sumę długości krawędzi graniastoslupa wyznacza liczbę krawędzi, wierzchołków i ścian graniastoslupa w zależności od liczby boków wielokąta w podstawie graniastoslupa 	<ul style="list-style-type: none"> rysuje siatki graniastoslupów prostych wyznacza liczbę ścian graniastoslupa, gdy dana jest liczba krawędzi lub wierzchołków i odwrotnie 		<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania z treścią dotyczące graniastoslupów 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności
3.2. Pole powierzchni graniastoslupa	<ul style="list-style-type: none"> zna wzór na pole powierzchni graniastoslupa 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza pole powierzchni całkowitej i bocznej graniastoslupa 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza pole powierzchni graniastoslupa z zastosowaniem własności trójkątów prostokątnych 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza pole powierzchni graniastoslupa z zastosowaniem twierdzenia Pitagorasa w sytuacjach praktycznych 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności

Temat	Wymagania podstawowe		Wymagania ponadpodstawowe		
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	2	3	4	5	6
3.3. Objętość graniastoslupa	<ul style="list-style-type: none"> zna wzór na objętość graniastoslupa 	<ul style="list-style-type: none"> zamienia jednostki objętości oblicza objętość graniastoslupa wyznacza wysokość graniastoslupa, gdy dana jest jego objętość 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza objętość graniastoslupa z zastosowaniem własności trójkątów prostokątnych 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza objętość graniastoslupa z zastosowaniem twierdzenia Pitagorasa w sytuacjach praktycznych 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności
3.4. Odcinki i kąty w graniastoslupach	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje przekątne graniastoslupa oraz przekątne jego ścian 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje charakterystyczne kąty w graniastoslupach oblicza długości odcinków zawartych w graniastoslupach w prostych sytuacjach 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza długości odcinków zawartych w graniastoslupach 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania z treścią dotyczące odcinków w graniastoslupach 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności
DZIAŁ 4. OSTROŚLUPY					
4.1. Własności ostrosłupów	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia: ostrosłup prosty, ostrosłup prawidłowy rozpoznaje ostrosłupy nazywa ostrosłupy rozpoznaje siatki ostrosłupów rysuje ostrosłupy wyznacza sumę długości krawędzi ostrosłupa wyznacza liczbę krawędzi, wierzchołków i ścian ostrosłupa w zależności od liczby boków wielokąta w podstawie ostrosłupa 	<ul style="list-style-type: none"> rysuje siatki ostrosłupów prostych wyznacza liczbę ścian ostrosłupa, gdy dana jest liczba krawędzi lub wierzchołków i odwrotnie 		<ul style="list-style-type: none"> oblicza z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa długości odcinków (np. krawędzi, wysokości ścian bocznych) w ostrosłupach rozwiązuje zadania z treścią dotyczące ostrosłupów 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności

Temat	Wymagania podstawowe		Wymagania ponadpodstawowe		
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	2	3	4	5	6
	<ul style="list-style-type: none"> wie, co to jest spodek wysokości i gdzie się znajduje w zależności od wielokąta będącego podstawą tego ostrosłupa 				
4.2. Pole powierzchni ostrosłupa	<ul style="list-style-type: none"> zna wzór na pole powierzchni ostrosłupa 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza pole powierzchni ostrosłupa 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza pole powierzchni ostrosłupa z zastosowaniem własności trójkątów prostokątnych 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza pole powierzchni ostrosłupa z zastosowaniem twierdzenia Pitagorasa w sytuacjach praktycznych 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności
4.3. Objętość ostrosłupa	<ul style="list-style-type: none"> zna wzór na objętość ostrosłupa 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza objętość ostrosłupa wyznacza wysokość ostrosłupa, gdy dana jest jego objętość 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza objętość ostrosłupa z zastosowaniem własności trójkątów prostokątnych 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza objętość ostrosłupa z zastosowaniem twierdzenia Pitagorasa w sytuacjach praktycznych 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności
4.4. Odcinki i kąty w ostrosłupach		<ul style="list-style-type: none"> wskazuje charakterystyczne kąty w ostrosłupach oblicza długości odcinków zawartych w ostrosłupach w prostych sytuacjach 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza długości odcinków zawartych w ostrosłupach 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania z treścią dotyczące odcinków w ostrosłupach 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności

Temat	Wymagania podstawowe		Wymagania ponadpodstawowe		
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	2	3	4	5	6
DZIAŁ 5. STATYSTYKA I RACHUNEK PRAWDOPODOBIEŃSTWA					
5.1. Statystyka	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie średniej arytmetycznej kilku liczb odczytuje informacje z tabel, diagramów słupkowych i kołowych, wykresów 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza średnią arytmetyczną kilku liczb sporządza diagramy słupkowe oraz wykresy dla podanych danych 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania tekstowe dotyczące średniej arytmetycznej interpretuje informacje prezentowane za pomocą tabel, diagramów, wykresów prezentuje dane statystyczne za pomocą diagramów słupkowych i kołowych oraz wykresów 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania tekstowe dotyczące średniej arytmetycznej w trudniejszych przypadkach przeprowadza badanie, następnie opracowuje i prezentuje wyniki przy użyciu komputera oraz wyciąga wnioski 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności
5.2. Wprowadzenie do kombinatoryki i rachunku prawdopodobieństwa	<ul style="list-style-type: none"> zlicza elementy w danym zbiorze oraz oblicza, ile z nich ma daną własność zna pojęcie zdarzenia losowego i zdarzenia sprzyjającego 	<ul style="list-style-type: none"> podaje zdarzenia losowe w danym doświadczeniu wskazuje zdarzenia mniej lub bardziej prawdopodobne przeprowadza proste doświadczenia losowe oblicza prawdopodobieństwo zdarzenia losowego w prostych przypadkach 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza prawdopodobieństwo zdarzenia losowego 	<ul style="list-style-type: none"> zna i rozumie pojęcia: zdarzenie pewne, zdarzenie niemożliwe 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności
DZIAŁ 6. POWTÓRZENIE					
DZIAŁ 7. KOŁO I OKRĄG					
7.1. Liczba π	<ul style="list-style-type: none"> zna przybliżenia liczby π 				
7.2. Długość okręgu	<ul style="list-style-type: none"> zna wzór na długość okręgu oblicza długość okręgu, gdy dany jest jego promień lub średnica 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza promień i średnicę okręgu, gdy dana jest jego długość 		<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania tekstowe dotyczące okręgów 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności

Temat	Wymagania podstawowe		Wymagania ponadpodstawowe		
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	2	3	4	5	6
7.3. Pole koła	<ul style="list-style-type: none"> zna wzór na pole koła oblicza pole koła, gdy dany jest jego promień lub średnica wie, co to jest pierścień kołowy 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza promień i średnicę koła, gdy dane jest jego pole oblicza pole pierścienia kołowego o danych promieniach lub średnicach okręgów tworzących pierścień 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza obwód koła, gdy dane jest jego pole i odwrotnie 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania tekstowe dotyczące kół i pierścieni kołowych 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności

DZIAŁ 8. KOMBINATORYKA I RACHUNEK PRAWDOPODOBIEŃSTWA

8.1. Kombinatoryka	<ul style="list-style-type: none"> zlicza pary elementów mające daną własność w prostych przypadkach 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje regułę mnożenia do zliczania par elementów mających daną własność w prostych przypadkach 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje regułę mnożenia i dodawania do zliczania par elementów mających daną własność 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje regułę mnożenia i dodawania do zliczania par elementów mających daną własność w sytuacjach wymagających rozważenia kilku przypadków 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności
8.2. Rachunek prawdopodobieństwa	<ul style="list-style-type: none"> oblicza prawdopodobieństwo zdarzenia w przypadku np. rzutu dwiema monetami 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza prawdopodobieństwo zdarzenia w przypadku np. rzutu dwiema kostkami 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza prawdopodobieństwo zdarzenia w przypadku losowania dwóch elementów ze zwracaniem lub bez zwracania w prostych przypadkach 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza prawdopodobieństwo zdarzenia w przypadku losowaniu dwóch elementów ze zwracaniem lub bez zwracania 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności

Temat	Wymagania podstawowe		Wymagania ponadpodstawowe		
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	2	3	4	5	6
DZIAŁ 9. SYMETRIE					
9.1. Symetria osiowa	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje punkty symetryczne względem prostej rozpoznaje pary figur symetrycznych względem prostej rysuje punkty symetryczne względem prostej wskazuje osie symetrii figury w prostych przykładach wyznacza współrzędne punktów symetrycznych względem osi x i y układu współrzędnych w prostych przykładach 	<ul style="list-style-type: none"> podaje własności punktów symetrycznych względem prostej rysuje figury symetryczne względem prostej rozpoznaje figury osiowosymetryczne wskazuje osie symetrii figury wyznacza współrzędne punktów symetrycznych względem osi x i y układu współrzędnych 	<ul style="list-style-type: none"> znajduje prostą, względem której figury są symetryczne podaje przykłady figur, które mają więcej niż jedną oś symetrii podaje liczbę osi symetrii n-kąta foremnego 	<ul style="list-style-type: none"> wyznacza współrzędne wierzchołków trójkątów i czworokątów, które są osiowosymetryczne 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności
9.2. Symetria środkowa	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje punkty symetryczne względem punktu rozpoznaje pary figur symetrycznych względem punktu rysuje punkty symetryczne względem punktu wskazuje środek symetrii figury wyznacza współrzędne punktu symetrycznego względem początku układu współrzędnych 	<ul style="list-style-type: none"> podaje własności punktów symetrycznych względem punktu rysuje figury symetryczne względem punktu rozpoznaje figury środkowosymetryczne 	<ul style="list-style-type: none"> znajduje punkt, względem którego figury są symetryczne podaje przykłady figur, które mają więcej niż jeden środek symetrii rozpoznaje n-kąty foremne mające środek symetrii 	<ul style="list-style-type: none"> wyznacza współrzędne wierzchołków czworokątów, które są środkowosymetryczne 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności

Temat	Wymagania podstawowe		Wymagania ponadpodstawowe		
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	2	3	4	5	6
9.3. Symetralna odcinka i dwusieczna kąta	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie symetralnej odcinka zna pojęcie dwusiecznej kąta 	<ul style="list-style-type: none"> konstruuje symetralną odcinka konstruuje dwusieczną kąta 	<ul style="list-style-type: none"> zna i stosuje własności symetralnej odcinka i dwusiecznej kąta w zadaniach z treścią 	<ul style="list-style-type: none"> przeprowadza dowody z zastosowaniem własności symetralnej odcinka i dwusiecznej kąta 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności